

JONG

APOTHEKER EN DE
ZIEKTEVERZEKERINGSWET
1907

1906

DE APOTHEKER

EN

DE ZIEKTEVERZEKERINGSWET

1907.

DOOR

M. DE JONG

EN

J. TH. TINKELENBERG,

Apothekers te Amsterdam.

AMSTERDAM.
SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL.
1906.

DE APOTHEKER EN DE ZIEKTEVERZEKERINGSWET 1907

DE APOTHEKER

EN

DE ZIEKTEVERZEKERINGSWET

1907.

DOOR

M. DE JONG

EN

J. TH. TINKELENBERG,

Apothekers te Amsterdam.

AMSTERDAM.
SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL.
1906.

VOORWOORD.

Wij wenschen in de volgende pagina's aan te toonen, dat de *tegenwoordige* maatschappelijke en finantieele positie van den apotheker onhoudbaar is. Ter verbetering van die positie achten wij contributie-verhooging bij de tegenwoordige ziekenfondsen noodzakelijk. En wanneer die ziekenfondsen tengevolge van staatsinmenging zullen gaan kwijnen en hiervoor in de plaats zullen komen de districtskassen, dan achten wij het noodig, dat ook de laatsten een billijk salaris geven aan de artsen en apothekers.

Wij apothekers en artsen zijn belanghebbenden, die zoo goed mogelijk voor hunne finantieele en ethische belangen zullen waken. Prof. Mr. Treub mag ons ondergeschikte ambtenaren noemen en het opdragen van bestuursfunctiën aan die ondergeschikten onlogisch en onpractisch noemen, wij, vakmenschen, weten het beter. De tegenwoordige ziekenfondsen toch worden òf direct door die belanghebbenden bestuurd (b. v. A. Z. A.) of hebben medisch-pharmaceutische commissiën, wier adviezen op hoogen prijs worden gesteld.

Men meene niet, dat wij in dit zeer bescheiden stukje het apothekersberoep in de hoogte willen steken

of ons nuttiger willen voordoen, dan wij in werkelijkheid zijn. Neen, dat willen wij niet; maar wel wenschen wij de plaats in te nemen, welke ons van rechtswege toekomt. En al is het niet aangenaam al die jeremiaden te lezen, nog minder prettig is het ze te schrijven, vooral als ze beslist waar zijn.

AMSTERDAM 2-11-'06.

DE APOTHEKER EN DE ZIEKTEVERZEKERINGSWET 1907.

In vele huisgezinnen komt de vraag voor: „wat moet mijn zoon of dochter worden, welk beroep moet mijn kind later uitoefenen?" Als het blijken geeft van „knap" te zijn, dan zegt de vader met eene stille hoop op de toekomst: „ik laat dien jongen studeeren, daar kan iets van groeien. Ik zal mij de kosten getroosten, want het zou zonde zijn wanneer hij, met zulk een goed hoofd, niet studeerde." En zie, de vader schenkt den jongen het *voorrecht* hem voor de studie te bestemmen. Met kloppend hart wordt de uitslag afgewacht van het toelatingsexamen voor H. B. S. of Gymnasium. Het ploeteren van den dertienjarigen knaap begint om zijn toppunt te bereiken, als hij, op zijn gunstigst genomen, na vijf of zes jaren, eindexamen doet. Dikwijls is dan reeds bepaald wat de jonge man moet worden. De keuze valt ook op het apothekersberoep. Indien de directeuren der H. B. Scholen of de rectoren der gymnasia ook maar voor een deel op de hoogte waren van dat beroep, dan zouden zij stellig elken vader afraden, zijn zoon apotheker te laten worden. Want werkelijk, zooals het thans in Nederland is, is het

eenvoudig onverantwoordelijk een jongmensch daarvoor te laten opleiden. Zoo straks zal men de bewijzen hiervoor vinden.

Is het vonnis eenmaal geveld, dan wordt zoontje student en papa kan jaarlijks minstens duizend gulden voor het slachtoffer betalen. Gedurende een vier- à vijftal jaren aan de Universiteit moeten de volgende examina afgelegd worden:

1°. het 1ste Natuurkundig,

2°. het aanvullings- in dier- en delfstofkunde,

3°. het theoretisch-, en

4°. het praktisch.

Dit laatste examen duurt veertien werkdagen, lezer! *)

Men ziet het, dat schikt nog al. Heeft men eindexamen gymnasium afgelegd, dan heeft men het recht te mogen promoveeren tot doctor in de pharmacie.

Na het laatste examen wordt de weledelgeboren student gedegradeerd tot apotheker. Want — en dan herinneren wij ons nog levendig de volgende woorden van den voorzitter onzer examen-commissie — het apothekersdiploma geeft helaas geen recht op maatschappelijk aanzien. Dat is de eerste deceptie van den jongen pharmaceut. Hij toch wordt uit het laboratorium geplaatst achter een .... toonbank, *als* hij n.l. nog dat geluk heeft. Want velen zelfs komen,

---

*) Minister Kuyper, had een wetsontwerp bij de Tweede Kamer ingediend, waarbij dit examen in twee gedeelten werd gesplitst; dit wetsontwerp is door het tegenwoordige ministerie helaas! ingetrokken; is dit vooruitgang?

indien dat hen niet gelukt, als het ware op eene markt — de volksapotheek — terecht. Dáár moet de man met zijne hoogwetenschappelijke, universitaire opleiding, die den Staat en zijnen ouders duizenden guldens heeft gekost, in dienst van vreemd kapitaal publiek te woord staan, dat looft en biedt, zeker op de koopjes loopt.

In ieder geval is de jonge apotheker, zoodra hij zijn beroep begint uit te oefenen, (praktiseeren zullen wij maar niet zeggen, want dat klinkt goed voor een arts of advocaat of zelfs voor een tandmeester maar niet voor een apotheker) in een minium tijds zijne illusiën kwijt. Hij voelt zich down en is heusch zijne ouders niet dankbaar, dat zij hem het voorrecht hebben gegeven apotheker te worden. Heel natuurlijk is het, dat hij zich afvraagt of hij daarvoor zoo lang heeft moeten studeeren en of hij om een afhankelijk baantje van minder dan duizend gulden 'sjaars te krijgen, zooveel jaren niet alleen niets verdiend heeft, maar duizenden heeft moeten uitgeven.

Wanneer de lezer meent, dat wij overdrijven, dan raden wij hem aan zijn apotheker eens te vragen of het inderdaad zoo is, als wij gelieven te schrijven. Laten wij echter aannemen, dat de jonge apotheker na eenige jaren provisor te zijn geweest zelf een apotheek opricht (provisor = waarnemend apotheker, niet apothekersbediende — zooals onze woordenboeken dat gewoonlijk foutief aangeven). Dat is zijn recht, zijne bevoegdheid. Daarvoor is noodig een som van eenige duizenden guldens, wil hij althans eene apotheek hebben, waarmede hij een goed

figuur kan maken. Nu beginnen zijne plichten. Hij heeft te zorgen, dat aan al de eischen der wet voldaan wordt. Zijn diploma moet naar den hoofdinspecteur van de volksgezondheid en naar den burgemeester, zijne flesschen en geneesmiddelen moeten alle aan bepaalde eischen voldoen en tegelijkertijd begint dan zijne enorme verantwoordelijkheid. De apotheker mag zich immers niet vergissen, al is hij ook een mensch! Dag en nacht heeft hij er voor te waken, dat hetgeen in zijne apotheek geschiedt, geheel en al in orde is en aan de eischen der wet en der wetenschap voldoet.

Gij haalt misschien de schouders op en denkt, dat het niet zoo heel erg is, maar dan vragen wij u, hoe u zoudt optreden, wanneer uw geneesmiddel niet bleek te zijn, wat het zou moeten zijn. Wij verzekeren u, dat gij onmiddellijk zoudt zeggen, dat de apotheker zich niet vergissen mag, of dat het ontzettend is, dat de grondstof in eene apotheekflesch aanwezig eene andere is, dan er in behoorde te zijn. Die verantwoordelijkheid drukt o, zoo zwaar. Onbekendheid met het apothekersberoep is oorzaak, dat de lezer zijn hoofd zal schudden en zeggen zal: die man overdrijft. En wij zeggen u, dat zulks niet het geval is. Luistert maar eens. Gij kent allen, vooral moeders, de ipecacuanhastroop. Als het kindje hoest, dan wordt in de apotheek voor eenige centen hiervan gehaald of er om getelefoneerd (heusch, dat laatste gebeurt!) Dit stroopje wordt gemaakt uit een spiritueus aftreksel van den Ipecacuanha-wortelbast, suiker en water. Die bast moet eerstens vrij zijn

van hout, waarvoor microscopisch onderzoek noodig is en tweedens eene bepaalde hoeveelheid werkzame stoffen bevatten. Is dat in orde, wat pas kan blijken na zorgvuldig scheikundig onderzoek, dan moet de bast tot een bepaalde fijnheid gebracht en met spiritus behandeld worden. Daarvoor is een duur apparaat van glas noodig en veel geduld. Na vier dagen ongeveer is het aftreksel gereed, dat op zijn beurt weer moet worden onderzocht langs chemischen en physischen weg. Eindelijk wordt het met suikerstroop vermengd, die te voren reeds de revue heeft moeten passeeren. Genoeg om te bewijzen, dat de apotheker, wil hij er voor zorgen, dat alles goed in zijn apotheek is, eene enorme verantwoordelijkheid heeft. Of de tegenwoordige apotheker aan al de hem gestelde eischen *kan* voldoen, daarover later.

Het staat vast, dat de plichten van den pharmaceut vele en gewichtige zijn. Want wee het publiek, indien de apotheker slechte of bedorven middelen levert; wee het publiek, indien de omstandigheden zóó worden dat de apotheker geldzorgen krijgt en daardoor geplaatst wordt tusschen zijn portmonnaie en zijn geweten. De regeering, welke toelaat dat de apotheker door *nood* gedrongen zich niet geheel en al kan wijden aan zijne apotheek, bespot haren gezondheidsdienst!

De jonge apotheker nu, in het bezit van zijne apotheek heeft af te wachten of er patienten — laten wij maar liever zeggen klanten — komen. Dit heeft hij gemeen met velen, die gestudeerd hebben. Alleen staat *hij* maatschappelijk lager; immers zijne vroegere medestudenten, de advocaat, de arts, de predikant,

hebben hun plaats gevonden voor de balie, het ziekbed of op den preekstoel, en hij — het is zoo — achter de toonbank. Zij zijn zeer geleerd, gestreng of eerwaard geworden en hij — wel hij is een zakenman van twee-en-een-half tot zestig cent geworden! Hij voelt het zoo diep, die jonge man, als hij tegelijk met een advokaat of arts wordt voorgesteld — dat zijn titel (God betere het!) van apotheker genegeerd wordt. Hij begrijpt nu, dat het diploma hem voor den gek houdt, als het zegt, dat hij het recht heeft den *titel* te voeren van apotheker. Of lezer overdrijven wij weer? Denk dan maar eens, dat gij uwen arts of advokaat en uwen apotheker een brief schrijft of hem om zijn beroep bezoekt. Hoe is dan uw optreden? Geef zelf maar het antwoord!

Vraagt men naar de oorzaak van het feit, dat de pharmaceut qua talis veel minder in aanzien is, dan de medicus, jurist of zelfs tandmeester, dan moet hierop geantwoord worden; de apotheker heeft een *passief* beroep. Ieder, die een geleerd beroep uitoefent, moet zelfstandig optreden; hij is voor den leek, die hem noodig heeft, een autoriteit. Men raadpleegt zijn arts of advokaat om zijne *persoonlijke* bekwaamheden. Hoe is dat echter met den apotheker? Kiest men eene apotheek omdat de apotheker, de eigenaar, knapper is dan zijne collega? Wel neen, in tal van gevallen kent men den apotheker zelfs niet. De leek ziet in de apotheek menschen werken, die uitvoeren, wat door een *ander* bevolen is. Voor hem is het totaal onverschillig of de apotheker dan wel de bediende zijn recept gereed maakt. Het is dan ook

een feit, dat voor het publiek het verschil tusschen apotheker en bediende alleen *geld* is. Men meent, dat evenals de kruideniersbediende een kruideniersaffaire, de apothekersbediende, als hij voldoende geld heeft, een apotheek kan oprichten. In het kort (en dit voor hen, die meenen dat de studie aan de Universiteit recht op maatschappelijk aanzien geeft,) de apotheker is een *kleine winkelier*, voor wien men bang is, dat hij je naar de andere wereld helpt. Men is bang voor hem, hij gaat met zware vergiften om, daarom moet hij precies weten alles wat omtrent de geneesmiddelen te weten valt. Plichten derhalve in overvloed, de handhaving zijner *rechten* laat echter op zich wachten. Men moest begrijpen, dat die omgekeerde evenredigheid wel eens kan werken op de energie van den apotheker! Het behoeft verder geen betoog, dat het schadelijk voor het prestige der pharmacie is, dat het publiek de artsenijbereidkunst hoofdzakelijk ziet uitoefenen door personen, die van de lagere school komende, in eenige jaren hunne bevoegdheid verkregen hebben. Die dames of heeren worden door het publiek eenvoudig apothekeressen en apothekers genoemd. Waarom noemt men den klerk bij een advocaat niet evengoed en met hetzelfde recht advocaat?

Na deze kleine uitweiding keeren wij weer terug naar den apotheker, die zich gevestigd heeft. De vraag is nu, zal hij, *ontevreden* met zijne maatschappelijke en wetenschappelijke positie, *financieel* tevreden gesteld worden. Daarvoor is allereerst noodig, dat nagegaan wordt welke kans hij daartoe heeft. Men zou meenen, dat hij, de apotheker, uitsluitend de recepten

gereed moest maken. Mis, lezer, de niet-apothekers maken er veel meer gereed dan de bevoegde pharmaceut met zijn personeel. Op het platteland heeft de arts het recht eene apotheek te houden. Volmaakt hetzelfde recht dus van den apotheker. Nu is het heel natuurlijk dat men vraagt: is dan de arts ook apotheker? Sluit de artsstudie tegelijk de apothekersstudie in? En dan is het antwoord: Absoluut niet. Maar als dat niet zoo is en de arts oefent toch het apothekersbedrijf uit, dan doet hij het niet goed, of de apothekersstudie is overbodig. Deze echter is beslist noodzakelijk, waaruit volgt, dat het al te mal is den medicus nog langer het recht te geven op het platteland het apothekersbedrijf uit te oefenen. Immers, wanneer het werkelijk waar is, dat voor het houden van een apotheek de geëischte universitaire studie noodig is, dan gaat het niet aan, dat recht aan een leek toe te kennen. Doet eene regeering dat wel, dan stelt zij het leven van den eenen burger beneden dat van den anderen. Zoolang dus in Nederland de regeering op het platteland den dokter apothekertje laat spelen, blijft zij het leven van den boer van minder waarde beschouwen dan dat van den stadsbewoner.

Het spreekt van zelf, dat daarom in tal van dorpen zich geen apotheker vestigt. Daar toch heeft hij geen kans zijn brood te verdienen. In de steden (let wel lezer, hier mag een praktiseerend arts, die tegelijkertijd de geheele studie van apotheker volbracht heeft en dus bevoegd is, geen recepten gereed maken) heeft de jonge apotheker kans op particuliere en

fondspraktijk. Daar vindt hij echter een strijd om het bestaan, die hem doet walgen van zijn eigen beroep. Glazenmakers, verfhandelaars, manufacturiers en andere menschen, die zich drogisten **noemen**, want de wet kent geen drogisten, zijn er als de pinken bij en werpen zich op den handverkoop en particulier betaald wordende recepten. De *zoogenaamde goedkoope apotheken*, *) volksapotheken, al of niet in dienst van groot kapitaal, doen het overige, zoodat voor hem van de particuliere praktijk niet veel overblijft. Rest de fondspraktijk. Daarvan moet hij hoofdzakelijk bestaan, althans in de groote steden. Kan dat over het algemeen? En dan moet geantwoord worden, dat die praktijk van dien aard is, dat de meeste Amsterdamsche apothekers heel wat moeite hebben om er te komen. Tal van hen hebben financieele zorgen en moeten er nog koopmannetje bij spelen, om zich een bestaan te verschaffen. Is dat billijk, is dat rechtvaardig? Is de regeering verantwoord, indien zij weet, dat de apothekers onmogelijk zich geheel en al kunnen wijden aan hun ernstig beroep, omdat zij daarmede niet hun brood kunnen verdienen? Meent men dan werkelijk, dat de apotheker of arts, die geldzorgen heeft, geheel naar eed en geweten zijn beroep kan uitoefenen? Dit is immers onmogelijk! Wil men een bewijs? Ziet hier! Een apotheker verdient zooveel, dat hij zelf mede recepteerende met één bediende, (die tusschen twee haakjes gewoonlijk een hongerloon verdient) de recepten kan gereedmaken.

*) Wij cursiveeren.

Zijn geneesmiddelen kan hij echter onmogelijk onderzoeken, want dan zou hij nog een bediende, ruimer woning en dure werktuigen moeten hebben! Dat is hem echter onmogelijk, omdat hij niet genoeg verdient. Het onderzoek moet dus achterwege blijven en daarmede de vruchten zijner studie, zijne verantwoordelijkheid, zijn plicht. Thans moet het toch ieder duidelijk zijn, dat de apotheker geen geldzorgen *mag* hebben. Zijn beroep moet hem zooveel opbrengen, dat hij in billijke levensbehoeften kan voorzien. En aangezien voor hem bijna alleen het ziekenfonds overblijft, is het geen wonder, dat hij er voor strijdt, het ziekenfondswezen op die hoogte te brengen, dat hij daarvan voor een groot deel zal kunnen bestaan. Weet ge wel, lezer, dat de apotheker voor ± twee gulden per jaar een volwassen persoon alle geneesmiddelen moet leveren, die zoo iemand in dat jaar noodig heeft? Weet u, dat voor tien cents per week de minder gegoede en helaas, maar al te dikwijls ook de meer gegoede, recht heeft bij dag en nacht op hulp van den arts en den apotheker? Door hoeveel duizenden fondsleden wordt de apotheker niet gekweld, voor hij daarmede zijn brood verdienen kan. Heeft hij weinig of veel leden, onder de tegenwoordige omstandigheden kan hij in beide gevallen zijn beroep niet naar behooren uitoefenen. Heeft hij weinig leden en bezit hij geen vermogen, dan moet hij armoede lijden of minder faire praktijken uitoefenen; heeft hij veel leden, dan kan hij onmogelijk zich met de apotheek bemoeien, want dan eischt het laboratorium zijn voortdurende tegenwoordigheid. Wil hij beide

tegelijk doen, wil hij dus èn recepteeren of daarop toezicht houden èn voor het onderzoek van zijn geneesmiddelen zorgen, dan doet hij òf beide niet goed òf hij is spoedig zoo overspannen, dat hij een waarnemer moet stellen. Neen, als de wet den apotheker in den steek laat, dan moet het ziekenfondswezen zóó zijn, dat de apotheker met niet te veel leden naar behooren zijn beroep kan uitoefenen en hij die b.v. meer dan 5000 leden heeft, een anderen *apotheker* in zijn dienst kan nemen, die òf voor het laboratorium òf voor de receptuur zorgt! Zoo behoort het te zijn, en dat kan ook. Op die manier wordt de volksgezondheid gebaat. Daarvoor is noodig, dat de apotheker de eenige is, die krachtens zijne bevoegdheid de recepten mag gereedmaken. Hij alleen moet de persoon zijn, die geneesmiddelen aan het publiek verkoopt, zij het dan ook tegen een matig door de wet vastgesteld tarief. Het is zijn monopolie, waarvoor hij hard gewerkt en veel betaald heeft. Iedere concurrentie op pharmaceutisch gebied is een onding, omdat daardoor toestanden geboren worden, die nadeelig zijn voor de volksgezondheid. Men meene toch niet, dat dit phrasen zijn. Nemen wij een concreet geval. In Amsterdam vestigde zich een apotheek, die tegen laag tarief werkte. Dit drukte de prijzen, de andere apotheken waren gedwongen ook tegen lagere prijzen te werken of werden ook volksapotheken — zoodat er op dit oogenblik tal van **schijnbaar** goedkoope apotheken zijn. Nu zijn twee dingen mogelijk, òf men stelt zich met minder verdiensten tevreden, of men krimpt zijne uitgaven in. Die uitgaven kunnen zijn

die der apotheek-exploitatie of die voor het gezin. Is het eerste het geval, dan is de volksgezondheid geschaad!

Wordt de apotheek de eenige plaats, waar men zich geneesmiddelen kan verschaffen, dan bestaat er misschien ook kans, dat er eens een bres geschoten wordt in de thans nog zoo hechte vesting der kwakzalverij. Aan die ellendige afzetterij mag wel eens een eind gemaakt worden! Of zal men het nog langer moeten dulden, dat de eerste de beste doktertje speelt en zijne middelen in onze groote bladen met het grootste lawaai aanprijst! Begrijpt men dan niet, dat die kwakzalvers eigenlijk niets anders zijn dan oplichters! Wat moet men toch een stumper zijn om zijn goed en bloed aan dergelijke avonturiers te geven of toe te vertrouwen. Die kleine preek behoort wel niet direct tot ons onderwerp, maar de gelegenheid was te schoon, om daar niet even van gebruik te maken. Al lang hadden wij verwacht, dat de regeering tegenover deze besmettelijke ziekte kras ware opgetreden. Immers, wie toch wordt het meest benadeeld door de kwakzalverij? Natuurlijk de werkman! Hoort ge het, ministers en kamerleden, de werkman!

Wij hebben gezegd, dat het ziekenfondswezen zóó is, dat het te weinig oplevert. Contributeverhooging is daarom noodzakelijk. Alle artsen en apothekers zijn het daarover vrij wel eens. Welke argumenten voeren die heeren aan? Waarom wenschen zij, dat de premie voor het ziekenfonds verhoogd wordt? Het doel dezer verhooging is, dat allen, die aan

het fonds verbonden zijn, er voordeel van kunnen hebben. Dit zijn de artsen, apothekers, specialiteiten en leden. Contributieverhooging is noodig, omdat de loonstandaard in de laatste vijftig jaar voor alle beroepen verhoogd is, behalve voor dat van den arts of apotheker, voor zooverre het het ziekenfondswezen geldt, althans te Amsterdam. Meer dan tachtig jaar geleden werd reeds door het ziekenfondslid tien cents per week en per persoon betaald. Deze tien cents worden nog betaald, niettegenstaande de loonen zeker verdubbeld zijn. Logisch ware het geweest, dat die 10 cents in de zelfde richting als de loonen waren gestegen. Immers de artsen en apothekers hebben in die jaren *hun* deel moeten betalen in de verhoogde loonen, terwijl hun salaris hetzelfde bleef! Daar komt nog bij, dat de pretentien der ziekenfondsleden enorm gestegen zijn, wat trouwens zeer natuurlijk is. Men verdient en weet meer dan vijftig jaar geleden, dus heeft men grootere behoeften, ook wat de gezondheid betreft. Ondertusschen merken de artsen en apothekers dit in den verrichten arbeid en in hun beurs. Immers de medische behandeling voor den arts van het ziekenfondslid is precies dezelfde als van ieder ander — heeft het lid ook maar de minste aanmerking, dan heeft hij het recht zich te beklagen bij de directie, die zulk een medicus dan ter verantwoording roept. Dit zelfde geldt voor den apotheker.

De verdiensten gaan er ook niet op vooruit, wanneer door de onderlinge concurrentie der ziekenfondsen duizenden lid worden van vereenigingen, welke er

niet in thuis behooren. Daardoor gaat de particuliere praktijk achteruit, dus ook het jaarlijksche inkomen. Wanneer dat nu aangevuld moet worden, dan moet het ziekenfonds natuurlijk een beter honorarium geven. Men zal dat beter begrijpen, wanneer men weet, dat om hetzelfde bedrag te verdienen de medicus of apotheker veel meer ziekenfondspatienten moet behandelen dan particulieren.

Een andere reden, waarom de apotheker, die hoofdzakelijk van het ziekenfonds bestaat, meer moet verdienen, zoeke men in den rechtmatigen eisch van het hulppersoneel om loonsverhooging. Over het algemeen genomen verdienen die dames en heeren veel te min. Zij hebben eene groote verantwoordelijkheid en moeten gewoonlijk hard werken. Vragen zij om meer salaris, dan antwoordt de apotheker bijna zonder uitzondering, dat zijn inkomen zoo gering is, dat hij het onmogelijk kan geven. De meeste bedienden kunnen dat controleeren en zijn er van overtuigd, dat het de waarheid is, wat hier verteld wordt.

De vraag van den dag is nu: hoe hoog moet de premie worden, opdat de arts en de apotheker een naar behooren, dus billijk honorarium ontvangen?

Nemen wij daarvoor het verslag over 1905 van het grootste Amsterdamsche ziekenfonds ter hand, n.l. A. Z. A. Vijftig jaren geleden was het honorarium van den apotheker *f* 1.20 of meer, voor 1905 was het *f* 1.14^{5} per lid, dus nog niet eens per persoon, daar drie kinderen voor één lid betalen.

Over het jaar 1905 werd aan de apothekers als

honorarium uitbetaald *f* 90.992,92. Het aantal personen, dat ingeschreven was, was 105.462, zoodat de apotheker per persoon en per jaar ontving *f* 0.8628⁵, dus nog geen 86½ per jaar en per persoon. Wij wenschen nu dat het minumum honorarium van den apotheker worde *f* 1.60 per jaar en per lid en dat twee kinderen gerekend worden tegen een lid, dus ook *f* 1.60 betalen. Wat zal dan de contributie moeten worden?

In 1905 waren ingeschreven 67.267 leden en 38.195 kinderen, dus 105.462 personen. Worden nu twee kinderen voor een lid gerekend. dan wordt dus het aantal leden

$$67.267 + \frac{38.195}{2} = 86.364$$

Wordt nu het door ons voorgesteld tarief aangenomen, dan moet uitbetaald worden aan de

apothekers	86.364 × *f* 1.60 =	*f* 138.182.40	³/₈	deel
geneëskundigen	„ × „ 1.60 =	„ 138.182.40	³/₈	„
heel- en verlosk.	„ × „ 1.06 =	„ 91.545.84	²/₈	„
Aan alle deelnemers dus		*f* 367.910.64	⁸/₈	„

Al de overige uitgaven blijven dan hetzelfde.

Over het jaar 1905 is aan premiën ontvangen	*f* 379.936.68
De *leden* hebben daarvan betaald 67267 × 10 × 52 ct. =	„ 349.788.40
De *kinderen* hebben dus opgebracht.	*f* 30.148.23

Er zijn 38.195 kinderen ingeschreven, dus betaalt elk kind per jaar *f* 30.148,23 : 38.195 = 79 cent, d.i. per week ± 1.5 cent, lezer! Wanneer nu voor *elk* kind 3 cent per week betaald wordt, dan ontvangt A. Z. A. daarvoor per jaar

$$38.195 \times 3 \times 52 \text{ ct.} = f\ 59.584.20.$$

Volgens de *nieuwe* regeling zouden de deelnemers ontvangen: . .	*f* 367.910.64
„ „ *oude* „ ontvangen zij (zie verslag 1905). . . .	„ 242.647.78
„ „ nieuwe „ zal er dus meer opgebracht moeten worden	*f* 125.262.86
Over 1905 is er een totale premie-opbrengst geweest van	„ 379.936.63
Zoodat volgens de nieuwe regeling opgebracht moet worden. . .	*f* 505.199.49
De kinderen betalen hiervan (zie boven).	„ 59.584.20
Door de leden moet dus betaald worden	*f* 445.615.29

d.i. per jaar en per lid $f\ \frac{445.615.29}{67.267} = f\ 6.624$, dus

per week en per lid $f\ \frac{6.624}{52} = 12.75$ cent.

Het nieuwe tarief zal dus moeten worden:

1°. voor elk lid boven de 16 jaar per week 13 cent
2°. „ *elk* kind beneden de 16 jaar per week 3 cent.

Een huisgezin van man, vrouw en zes kinderen moet dus betalen 13 + 13 + 6 × 3 ct. = 26 + 18 = 44 cent per week.

Nu neme men wel in aanmerking, dat van deze premieverhooging allé́én profiteeren de artsen en apothekers. Billijk echter is het, dat ook de specialisten en de verzekerden ruimere schadeloosstelling krijgen, de eersten in honorarium, de laatsten in versterkende- en kunstmiddelen enz. enz. Daarom achten wij het gewenscht, dat ook daarmede rekening worde gehouden. Dan echter dient de contributie per lid op 15 cent gebracht te worden.

* * *

In de vorige pagina's beschreven wij — natuurlijk onvolledig — de tegenwoordige maatschappelijke en finantieele positie van den apotheker. Omdat wij die onvoldoende achten, gaven wij de middelen ter ver-

betering aan. Hiermede zou onze taak afgeloopen zijn, ware het niet, dat de ziekteverzekeringswet 1907 onze aandacht voor de toekomst vraagt. Wij apothekers hebben de plicht ons nu reeds op de hoogte te stellen van dat ontwerp, aangezien onze financieele positie daar ten nauwste mee samenhangt. En al is in die geheele wet ook geen woord gerept over het salaris van den apotheker, toch loont het de moeite de cijfers daarin en in de Memorie van Toelichting aangegeven eens nader te bezien.

Voor ons toch is het van groot belang te weten of de tegenwoordige groote ziekenfondsen — zelfs zonder de door ons voorgestelde contributieverhooging — kunnen blijven bestaan of niet, indien het ontwerp tot wet wordt verheven. Aan de hand van de cijfers in het tarief genoemd, meenen wij te kunnen berekenen, wat een districtskas van de verzekerden ontvangt. Nemen wij tabel I en stellen wij de vraag wat een *werkman* (zie Art. 1) te betalen heeft voor zich en zijn gezin (Art. 13), wanneer die man een dagloon heeft van *f* 3.—, dan geeft kolom

A aan, dat hij behoort tot de 9e loonklasse (Art. 147 en 148)
C „ dat zijn weekloon bedraagt 6 × 3 gld. = 18 gld. (Art. 146)
D „ dat de dagpremie in centen is 4.4 (Mem. van Toelichting)
E „ dat de weekpremie „ „ „ 6 × 4.4 = 26.4
F „ dat $^2/_3$ der „ „ „ „ $^2/_3$ × 26.4 = 17.6 (Art. 180*a* en 163*a*)
P′ „ dat $^2/_3$ „ „ + die voor het gezin 17.6 + 6 × 1.5 = 26.6 (Art. 180*a* en 163*a*)

De werkman, die in *alle gevaren*klasse het *zelfde* betaalt (zie Art. 180*b*) heeft dus voor zich en zijn gezin per week te betalen 27 cent (Art. 176 4e lid).

De *werkgever* betaalt $^1/_3$ van de premie (Art. 180*a* en 163*a* en *b* en 171). Dit bedrag hangt af van de

gevarenklasse. Er worden n.l. vier dezer klassen onderscheiden. Aangezien volgens Art. 150 de indeeling in die klassen bij algemeenen maatregel van bestuur zal plaats hebben, kunnen wij daarvan thans geen gebruik maken. Wij zullen derhalve in het bovenstaande geval aangeven, wat de werkgever heeft te betalen, *indien* zijn werkman behoort tot een der 4 gevarenklassen.

Behoort de werkman tot de

1e	gevarenklasse	dan	betaald	de	werkgever	3.3	cent	per	week	kolom	G
2e	„	„	„	„	„	16.6	„	„	„	„	H
3e	„	„	„	„	„	24.4	„	„	„	„	K
4e	„	„	„	„	„	31	„	„	„	„	L

Het totale bedrag, dat dus een districtskas betaald krijgt voor de verzekering van den man en zijn gezin is resp.

P + Q = 36	cent	per	week
P + R = 44	„	„	„
P + S = 51.5	„	„	„
P + T = 58	„	„	„

Neemt men uit de tabel de 4 weekloonen, welke vooral in de steden het meest zullen voorkomen, n.l. 9, 12, 15 en 18 gld., dan krijgt men de volgende cijfers

WEEKLOON	Bedrag WERKM. p. week	Bedrag WERKGEVER p. week				Totaal			
		Ie	IIe	IIIe	IVe G.Kl.	Ie	IIe	IIIe	IVe
9 gld.	18 ct.	5	10.5	15.5	20	23	28.5	33.5	38
12 „	21 „	6.5	12.5	18.5	24.5	27	33.5	39.5	45.5
15 „	24 „	7.5	14	21.5	28	31.5	38	45.5	52
18 „	27 „	9	17	24.5	31	36	44	51.5	58

Bezien wij nu eens tabel II. Daarin is aangegeven wat A. Z. A., het grootste Amsterdamsche ziekenfonds, per week ontvangt van een ongehuwd persoon,

van een gehuwd paar en van een gehuwd paar met 4 kinderen, dan zien wij dat de

1e per week betaalt voor	ziekenbehandeling	25 cent
	+	
2e „ „ „ „	ziekengeld	40 „
	+	
3e „ „ „ „	gasthuisbehandeling	48 „

A. Z. A. kent noch loonklassen noch gevarenklassen. Het ziekengeld bedraagt per week *f* 4.20. Een districtskas geeft bij volkomen ongeschiktheid 70 pCt. van het loon. *) Een werkman derhalve, die *f* 12 of *f* 18 per week verdient, krijgt van A. Z. A. *f* 4.20 per week, van de districtskas echter resp. *f* 8.40 of *f* 12.60. *Hiervoor* zou A. Z. A. dus moeten eischen een ziekengeldpremie in plaats van 10 cent per week van 20 en 30 cent.

Vergelijkt men het totale bedrag, dat een districtskas ontvangt in de *laagste* gevarenklasse voor man en gezin, wanneer die man *f* 15 weekloon heeft en het bedrag dat A. Z. A. onder dezelfde omstandigheden zou moeten eischen, dan krijgt men de volgende cijfers:

voor de *districtskas* (tabel I):

Minimum 31.5 ct. per week, maximum 52 (zie Art. 13 sub 2, 3 en 4)

voor *A. Z. A.* (tabel II):

Constant 48 (+ te betalen voor inwonenden boven de 16 jaar en slechts 4.20 ziekengeld)

Indien nu A. Z. A. *dezelfde* schadeloosstellingen zal moeten geven als de districtskas, dan zullen de

*) Het is jammer, dat de minister niet van plan is het volle loon uit te keeren.

premiën nog veel *hooger moeten gesteld worden* dan zij nu reeds zijn of zooals wij het in het bovenstaande gevraagd hebben. In ieder geval zullen zij veel hooger zijn, dan die der districtskassen. Dit geldt vooral voor de lagere gevarenklassen. Gaat men tabel I na, dan ziet men, dat in het districtstarief slechts 6 cijfers van de *40 hooger* zijn dan 48 cent per week, terwijl *al* de overigen daar beneden zijn.

Wil A. Z. A. nu „bijzondere" ziekenkas worden, dan moet die vereeniging zorg dragen, dat de premie *niet hooger* wordt dan die der districtskas, omdat zij ten eerste *dezelfde* schadeloosstellingen zal moeten geven als de districtskas en ten tweede, omdat de werkman, volgens art. 163*c* het hoogere in premie *zelf* zou moeten betalen, *niet* de werkgever. De werkman doet dat natuurlijk niet, want beide kassen geven dezelfde schadeloosstelling.

Voor een ondernemingskas *mag* volgens art. 171 de premie die de werkman te betalen heeft, niet hooger zijn dan die welke hij bij een districtskas zou te betalen hebben.

Het spreekt trouwens van zelf dat de staasspremie lager zal kunnen zijn, dan die der bijzondere kassen. Immers nu reeds wordt elf ton geraamd voor het staatstoezicht op de uitvoering der wet en de bijdragen in de administratie der districtskassen (voor die administratie zes ton). Hier begint reeds de concurrentie. Immers de bijzonder ziekenkassen zullen *alles* moeten dekken uit de premiën welke zij van de verzekerden ontvangen, terwijl boven de schatkist een handje helpt. Trouwens de schatkist zal er met elf ton niet

afkomen. Daar zullen nog wel eenige millioenen bij moeten. Eene *zeer ruwe* berekening volgt hier:

Nemen wij aan, dat er 400.000 verzekeringsplichtigen zijn en dat die allen lid worden van de districtskassen. Telt men de veertig cijfers genoemd in kolommen P + Q, P + R, P + S en P + T op en neemt hiervan het gemiddelde (32), dan ontvangt de staat voor die 400.000 personen *f* 12.800.000.

A. Z. A. zou voor die 400.000 personen een bedrag noodig hebben van 400.000 × 45 ct. *), dus 400.000 × 13 cent = *f* 5.200.000 *meer* dan de staat er voor ontvangt.

Volgens deze ruwe schets zou de schatkist behalve de elf ton nog ± 5¼ millioen moeten bijpassen).

Ook is het niet te verwachten, dat de werkman de bijzondere kas, onder overigens dezelfde omstandigheden, zal verkiezen boven de districtskas. Bij de laatste zal men zich veiliger voelen. Immers volgens art. 68 neemt de districtskas — ingeval van faillissement der bijzondere kas — van rechtswege alle rechten en verplichtingen dier bijzondere kas over. Volgens art. 101 geldt hetzelfde voor de ondernemingsziekenkas. De staat kan even goed zeggen: waarom ga jij bij eene bijzondere of ondernemingskas, kom maar liever dadelijk bij mij, want als het zaakje daar verkeerd loopt, neem ik toch alles over. Bij mij loop je heelemaal geen kans, dat het misloopt, want ik ben zóó solide, dat ik reeds het boven-

*) Volgens tabel II betaalt een gezin zonder kinderen 40 ct. per week
„ „ II „ „ „ met 5 „ 50 „ „ „
dus gemiddeld per huisgezin 45 cent.

staande — wat mogelijk is — op mijne schouders durf nemen.

Wij meenen hierboven aangetoond te hebben, dat het grootste ziekenfonds te Amsterdam en alle andere ziekenfondsen, welke op de zelfde leest geschoeid zijn niet zullen kunnen bestaan blijven; hoe kan nu de minister in de Mem. v. Toelicht. beweren, dat de bijzondere ziekenkassen regel en de openbare slechts eene aanvulling zullen zijn?

Nu nog een enkel woord over de ondernemingsziekenkassen. Terecht mag men veronderstellen dat de ondernemer dan alleen zulk een kas zal oprichten indien hij er financieel voordeel in ziet. Van den werkman mag hij volgens Art. 171 slechts een bepaald bedrag eischen. De rest moet hij zelf betalen. Nemen wij nog eens lijst I ter hand en nemen wij de drie volgende gevallen:

1. Een patroon heeft 100 ongehuwde werklieden
2. „ „ „ 50 gehuwde en 50 ongehuwde
3. „ „ „ 100 gehuwde werklieden

welke allen gemiddeld 12 gld. weekloon hebben, dan betalen de *werklieden* in

het 1e geval 100 × 12.4 = *f* 12.40 per week
„ 2e „ 50 × 12.4 + 50 × 20.8 = *f* 16.60 per week
„ 3e „ 100 × 20.8 = *f* 20.80 per week

terwijl de *werkgever* betaalt

	I	II	III	IV gevarenklasse.
in 't 1e geval	6.50	12.50	18.50	24.50
	6.50	„	„	„
	6.50	„	„	„

zoodat de werkgever voor 100 werklieden per week te betalen heeft van *f* 6.50 tot *f* 24.50. Hier hangt

alles van de gevarenklassen af. Daarnaar zal de fabrikant zich richten, hoe hooger de gevarenklasse, hoe eerder hij er toe zal overgaan zelf een kas op te richten.

Hoe het ook zij, de bijzondere ziekenkassen zullen alleen kunnen bestaan als zij geen hoogere premiën nemen dan de districtskassen — dus minder dan de contributiën welke A. Z. A., Z. Z. enz. thans nemen. Die zijn echter te laag, met reden wenschten wij zelfs verhooging. Onze wensch zal dus — als het ontwerp er door komt — niet alleen niet verhoord worden, maar het tegendeel zal geschieden: de honoraria der artsen en apothekers zullen moeten *verlaagd* worden.

Nemen de artsen en apothekers hier geen genoegen mede, dan zijn die fondsen ten doode gedoemd. En de artsen en apothekers zullen nimmer toestemmen in salarisverlaging, integendeel zij eischen volgens hetgeen boven reeds gezegd is, salarisverhooging. Hun plicht is het, aaneengesloten te blijven. Schouder aan schouder dienen zij plaats te nemen in de gelederen van het medisch-pharmaceutische legioen, om op te komen voor hunne beroepsbelangen. Doet men dat niet, blijft men onverschillig voor hetgeen komen zal, dan heeft men ook niet te morren, wanneer binnen afzienbaren tijd het jaarlijksch inkomen verminderd is door lager salaris en meerdere uitgaven.

De medici en pharmaceuten, die in het geheele wetsontwerp genegeerd zijn en zelfs van rechtswege geen lid meer moeten zijn van den Raad van Toezicht, zullen moeten toonen dat zij geen „quantité négligeable" zijn. Zij hebben er voor te waken, dat ook zij gehoord worden,

waar het geldt de honoreering van hunnen arbeid. Zij moeten hunne adviezen — gevraagd of ongevraagd — misschien wel ongelezen, niet meer in een hoek laten werpen. Neen, zij moeten zorgen, dat hunne eischen ingewilligd worden. En de heeren zullen noch te laf, noch te hoogmoedig zijn om voor zichzelf of hun gezin op te treden. Anders hebben zij slechts naar Duitschland te zien om te weten hoe slecht daar tal van medici gehonoreerd worden; zij zullen denken aan het groote gevaar der ondernemingskassen, waar de vriendjes de baantjes zullen krijgen, waar men „den laagsten inschrijver" het werk zal gunnen. Denken zij nog ten slotte aan de meerdere administratieve verplichtingen, die door de bureaucratie hun zal worden opgelegd, dan gelooven wij, dat alle reden voorhanden is, zich nu reeds ferm aaneen te sluiten, ten einde daar waar het noodig zal blijken te zijn, de puntjes op de *i* te zetten.

Over de wet zelf wenschen wij niet te schrijven. Zeker zal hare toepassing van groot nut blijken te zijn. Wij hopen dat de Kamerleden het ontwerp zóó zullen wijzigen, dat niet alleen de werklieden, maar ook de medische en pharmaceutische arbeiders tevreden zullen zijn. Dan zal strijd onnoodig blijken en misschien spoedig de tijd aanbreken, dat men het werk van regeering en volksvertegenwoordiging zal zegenen.

CONCLUSIËN.

1. De tegenwoordige positie van den apotheker is in ieder opzicht onvoldoende.
2. De apotheker moet de eenige persoon zijn, die het monopolie der receptuur en den verkoop van geneesmiddelen in het klein heeft.
3. Absolute scheiding van genees- en artsenijbereidkunst is noodzakelijk.
4. Premieverhooging voor de thans bestaande ziekenfondsen is billijk en noodig. Volwassen leden moeten 15 cent, kinderen 3 cent per persoon en per week betalen.
5. De honoraria der artsen en apothekers moeten met de meerdere inkomsten uit 4 verhoogd worden.
6. De tarieven van de ziekteverzekeringswet 1907 zijn te laag voor de bijzondere en ondernemingsziekenkassen.
7. Wanneer de bijzondere ziekenkassen voor dezelfde premie dezelfde schadeloosstellingen zullen moeten geven als de districtskassen, dan zullen die niet kunnen bestaan blijven.
8. Alléén kan dat, wanneer de honoraria der artsen en apothekers verlaagd worden. Dit mag niet volgens 5.

9. Ondernemingsziekenkassen zullen den meesten kans van slagen hebben in de hoogere gevarenklassen. Hier bestaat altijd gevaar, dat er geen vrije artsen- en apothekerskeuze zal zijn en de medische en pharmaceutische onderkruiperij in de hand gewerkt zal worden.
10. De artsen en apothekers moeten alleen dan deelnemen in welk ziekenfonds dan ook, wanneer zij den wettelijken waarborg hebben, dat de door hen gestelde eischen aangenomen zijn en nagekomen zullen worden.
11. De verplichte ziekteverzekering is voor de verzekerden een weldaad.
12. Het is waarschijnlijk, dat de toepassing van deze wet de schatkist millioenen zal kosten.
13. Die millioenen zal de schatkist terug kunnen winnen door eigen exploitatie der apotheken: dus *Staats*apotheken.
14. In eene apotheek, waar slechts één apotheker aan het hoofd staat, mogen niet meer dan vijfduizend ziekenfondsleden ingeschreven zijn.

A N (ZI

EN (ZIE A

r.	2/3 W
	C
6	4
4	5
6	6
3	7
	8
	10
6	12
2	14
4	17
6	20
	F

geeft B

n toelicht

Bijz

Zi
PRI E N.
Ma

es zelf, dus in het

1(. . *f* 0.25 p. w.

1(. . „ 0.40 „ „

1(= „ 0.48 „ „

ch gevarenklassen.

worden gezonde
hoogste 45 jaren,
enbehandeling.
ngenomen, dat de
ar; daardoor wordt
Ziekenbehandeling
en zij niet in aan-
is-Verpleging; dus
oor den verzekerde

mie genomen, deze

erp naar boven.

